



T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610162985
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

04 Ağustos 2020

.../.../2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.


Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (5 Adet- 5 Sayfa)
- Cevap Yazısı (41 Adet, 85 Sayfa)

**VAN MİLLETVEKİLİ
SAYIN MUAZZEZ ORHAN IŞIK'IN
TBMM 7/30461 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

Kapitalist üretim ilişkilerinin neden olduğu ekolojik yıkım, 21. yüzyıl toplumlarının gündemine ekolojik sorunları getirmiştir. Sanayileşme, nüfus artışı, plansız kentleşme, doğal yaşamı tehdit eden tarım ve turizm faaliyetleri ekolojik sorunları arttırmaktadır. 1972 yılında Stockholm'de çevre sorunlarının küresel boyutta ele alınmasına, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) organının kurulmasına ve her yıl 5 Haziran tarihinin "Dünya Çevre Günü" olarak belirlenmesine karar vermiştir. 5 Haziran 1972'de kabul edilen "Sürdürülebilir Kalkınma" yaklaşımının sürdürülebilir olmadığı her geçen dönem açığa çıkmaktadır? Küresel ısınma, risk altındaki türlerin her geçen gün artması, GDO'lu ürün çeşitliliğinin artması, salgın hastalıklar gibi birçok başlık insan-ekoloji ilişkisinde yeni tartışmaları beraberinde getirmiştir.

Öte yandan 31 Mayıs 2011'de Hopa'da HES karşıtı mücadelede yaşamını yitiren, Metin Lokumcu'nun ölüm yıl dönümü ve Gezi'nin başlangıç günü referans alınarak 31 Mayıs-5 Haziran tarihleri "Ekolojik Yıkımla Mücadele Haftası" olarak da anılmaktadır.

Türkiye, aynı zamanda doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı konusunda Birleşmiş Milletler Uluslararası Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi; İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi, ve Ramsar Sözleşmesi gibi uluslararası sözleşmelere de taraf olmuştur. Yasalarla korunan, bu ilkelere uymayan, rant kaygısı taşıyan, çevreye zarar veren, yaşam alanlarımızı, sağlığımızı ve geleceğimizi tehdit eden her türlü proje hukuka aykırıdır. Olumsuz çevresel ve sosyal etkileri göz önüne alındığında birçok faaliyetin toplum ve doğa yaşamını tehdit ettiği görülmektedir. Ekolojik yıkımın yavaşlatılması, kuraklık ve su sıkıntısının önlenmesi ve durdurulması için üretim ve tüketim ilişkileri derhal gözden geçirilmelidir.

Bu bağlamda Türkiye'de;

1-Son elli yıl içerisinde soyu tükenen hayvan ve bitki türleri hangileridir?

2-Mevcut durumda soyu tükenme riski altında olan hayvan ve bitki türleri hangileridir? Bu anlamda hangi tedbirler alınmaktadır?

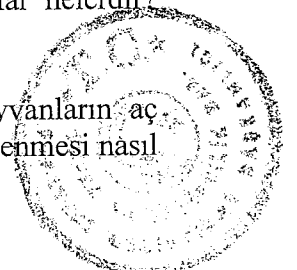
3-Biyo-çeşitliliği korumak amacıyla yürütülen çalışmalar nelerdir?

4-Avlanmanın yasaklanmasına ilişkin bir çalışma planlanmakta mıdır?

5-Sokak hayvanlarına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yürütülen çalışmalar nelerdir? Sokak hayvanlarına yönelik şiddet neden önlenememektedir?

6-Pet Shop ve benzeri yerlerde hayvan ticareti nasıl denetlenmektedir? Hayvanların aç bırakılması, şiddete maruz bırakılması, yaralanma ve öldürülme durumlarının önlenmesi nasıl sağlanmaktadır?

7-Yapımı tamamlanmış HES sayısı kaçtır? Bunların bölgesel dağılımı nasıldır?



- 8-Temiz suya erişim hakkı risk altında olan köy, mahalle ve toplam nüfus sayısı kaçtır?
- 9-Kuraklık riskinin azaltılması için yürütülen çalışmalar nelerdir? Küresel ısınma sonucu kuraklık riski altında olan il ve ilçelerimiz hangileridir?
- 10-Kuraklık, HES ve diğer barajların etkisiyle Türkiye'nin yaşayacağı su sıkıntısı üzerine yapılmış bir araştırma var mıdır? Bu konuda kamuoyuna bir açıklama yapılmış mıdır?
- 11-Barınma ve konut hakkı risk altında evsiz sayısı kaçtır?
- 12-Belirli hastalıklar için riski arttıran hava kirliliğinin en yüksek olduğu iller hangileridir? Bu kapsamda hangi tedbirler alınmaktadır?
- 13-Gürültü kirliliğinin azaltılması amacıyla yürütülen tedbirler nelerdir?
- 14-Toprak kirleticilerinin azaltılması ve doğallığının korunması amacıyla yürütülen çalışmalar nelerdir?
- 15-Son 20 yıl içerisinde erozyon nedeniyle kaybedilen tarım alanı ne kadardır?
- 16-Türkiye'de çölleşme riski altında olan bölgeler hangileridir? Bu kapsamda alınan tedbirler nelerdir?
- 17-Kıyı kanununu ihlal eden yapılaşma denetimleri hangi mekanizmalarla yapılmaktadır? Bu kapsamda kamu kurumlarına uygulanan istisnalar nelerdir? Son 5 yıl içerisinde bu kapsamda cezai yaptırım uygulanan yapı/kişi sayısı kaçtır?

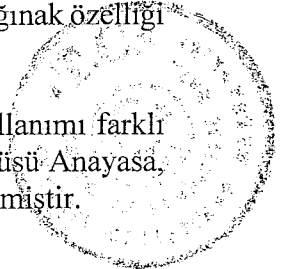
CEVAP

Sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların toplatılması, kısırlaştırılması, aşılanması, gerekli tıbbî bakımlarının yapılması ve işaretlenmesi, alındığı ortama geri bırakılması, sahiplendirilenlerinin kayıt altına alınmasıyla, ev ve süs hayvanı satan işletme sahiplerine ve yerel hayvan koruma görevlilerine verilecek eğitimi organize etmekle ilgili tedbirleri almaktadır. 5199 sayılı Kanun ve Uygulama Yönetmeliği hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi Tarım ve Orman Bakanlığına aittir. Bakanlık bu yetkisini gerektiğinde mahallin en büyük mülki amirine devredebilmektedir.

Bakanlığımızca, gerek endemik, gerekse nesli tehdit altında olan ulusal ve uluslararası düzeyde kritik türler, alan koruma yöntemi ile korunmaktadır. Bunun için Bakanlığımızca bahsedilen biyolojik çeşitlilik unsurlarının korunması maksadıyla Doğal Sit Alanları ve Özel Çevre Koruma Bölgeleri oluşturulmaktadır.

Ülkemiz deniz seviyesinden 5137 metre rakıma çıkan yükselti farklılıklarına sahip olması, jeolojik özellikleri nedeniyle kalkerden, serpentine, jipsten marna farklı ana kaya ve dolayısıyla farklı toprak tiplerini bulundurması üç farklı fito-coğrafik bölgeye ev sahipliği yapması, üç kıtanın kesiştiği bir konumda bulunması ve buzul devirlerinde pek çok canlı için sığınak özelliği göstermiş olması gibi nedenlerle oldukça zengin bir biyolojik çeşitliliğe sahiptir.

Bilindiği üzere; Ülkemizde biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı farklı Bakanlıkların görev ve yetki alanına girmektedir. Biyolojik çeşitliliğin yasal statüsü Anayasa, Kanunlar, Uluslararası Sözleşmeler, Protokoller ve ilgili Yönetmeliklerle belirlenmiştir.



Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler kanun hükmündedir ve ulusal mevzuatın bir parçasıdır. Türkiye'nin çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik olarak taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden başlıcaları şunlardır; (Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planı 2018):

- i. Birleşmiş Milletler (BM) Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (1997) ve Cartagena Biyogüvenlik Protokolü (2004)
- ii. BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (2004)
- iii. Ozon Tabakasının Korunmasına Dair Sözleşme (VİYANA) (1988) ve Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü (1990)
- iv. Tehlikeli Atıkların Sınırlar Ötesi Taşınımının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Sözleşme (1994)
- v. BM Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi (1998)
- vi. Özellikle Su Kuşları Yaşama Alanı Olarak Uluslararası Öneme Sulak Alanlar Sözleşmesi (RAMSAR) (1994)

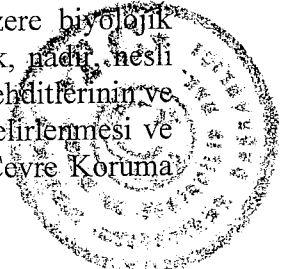
18.10.1982 tarihinde kabul edilen Anayasa'nın 63. maddesi; devletin, tarih, kültür ve doğal varlıklarını ve değerlerini korumasını, bu amaçla destekleyici önlemler almasını öngörmektedir. Bu madde, türlerin doğal ortamlarında korunmasına da olanak sağlamaktadır.

Bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını amaçlayan 09.08.1983 tarih ve 2872 sayılı Çevre Kanununda, çevrenin korunması, iyileştirilmesi ve kirliliğin önlenmesi ile ilgili temel ilkeler belirlenmiş ve hükme bağlanmıştır. 26.04.2006 tarih ve 5491 sayılı Çevre Kanununda Değişiklik Yapılarına Dair Kanun çerçevesinde, Madde 6'da biyolojik çeşitliliğin korunmasının önemi belirtilmiş ve biyolojik çeşitliliğin tahribi de dâhil olmak üzere denetim ve kontrol ile çevreye zarar verildiği tespit edildiğinde, cezai yaptırımlara ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.

Bölgesel düzeyde koruma alanları konusunda uluslararası işbirliğini amaçlayan, Akdeniz'de biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik çalışmalar, 16.2.1976 tarihinde Barselona'da imzalanan ve 12.06.1981 tarih ve 17368 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Akdeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi"nin eklerinden "Akdeniz'de Özel Koruma Alanlarına İlişkin Protokol" çerçevesinde başlatılmıştır.

Ülkemizde şu anda Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB) ilanı, yerinde yapılan incelemeler ve değerlendirmelerin ardından ilgili Bakanlıklardan görüş alarak, 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 109. Maddesi, Çevre Kanunu'nun 9. Maddesi, 383 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik doğrultusunda Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Özel Çevre Koruma Bölgeleri ilan edilmektedir. Türkiye'de 18 adet Özel Çevre Koruma Bölgesi bulunmakta olup bu bölgeler birçok tarihi ve doğal değerlerin olduğu, biyolojik çeşitlilik açısından zengin sınırları içinde yerleşimler bulunan alanlardır. Dünya Koruma Birliği (IUCN) tarafından kabul edilen koruma kategorilerinden Kategori V "Yönetilen Kaynak Koruma Alanları, Korunan Karasal/Deniz Alanları" kategorisine uygun alanlar olarak kabul edilmektedir.

Bu kapsamda; sürdürülebilir koruma ve kullanım kararlarına esas olmak üzere biyolojik çeşitliliğin (flora-fauna) tespiti, mevcut durumun ortaya konulması; endemik, nadir, nesli tehdit ve tehlike altında olan tür ve habitatların sınıflandırılması, bölgelenmesi, tehditlerinin ve korunmasına esas verilerin ortaya konması, koruma ve kullanma ilkelerinin belirlenmesi ve yönetilmesini sağlamak üzere karar vericilere yol göstermesi amacıyla Özel Çevre Koruma



Bölgelerinde Biyolojik Çeşitlilik Araştırma Projeleri ile bu projeler kapsamında belirlenen türlere ilişkin Koruma ve İzleme çalışmaları yürütülmektedir.

Ülkemizde; taşkın koruma, sulu ziraati yaygınlaştırma, hidroelektrik enerji üretme ve büyük şehirlere içme suyu temini yanı sıra Belediye Teşkilâtı Olan Yerleşim Yerlerine de İçmesuyu temini yönünde bütün su ihtiyaçları DSI tarafından karşılanmakta olup, yerüstü ve yeraltı sularının zararlarını önlemek ve ülkemizdeki su kaynaklarının çeşitli kullanım maksatlarına göre tahsisini sağlamak DSI'nin görevidir. Söz konusu HES, baraj vb. faaliyetlerden dolayı, olası bir kuraklık ve su sıkıntısı üzerine araştırma yapıp yapılmadığı ile ilgili güncel bilginin Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan (Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü) temin edilmesi uygun olacaktır.

Şehirlerimiz için gürültü kirliliği yaşam kalitesi açısından giderek önem kazanan bir husustur. Bakanlığımız tarafından kirliliğin azaltılması ve kontrolü amacıyla gürültü haritalarının hazırlanması çalışmalarına hız verilmiş ve çevresel gürültü alanında yürütülen çalışmalar ile halkın huzur ve sükûnunun, beden ve ruh sağlığının korunması konusunda önemli adımlar atılmıştır. Bakanlığımızca yürütülen ulusal ve uluslararası projeler kapsamında 2018 yılı sonu itibarıyla toplam 46 ilin (İstanbul, Bursa, İzmir, Ankara, Kocaeli, Antalya, Konya, Malatya, Adana, Adıyaman, Balıkesir, Elazığ, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Kahramanmaraş, Kayseri, Manisa, Mersin, Sakarya, Samsun, Sivas, Trabzon, Diyarbakır, Bolu, Afyonkarahisar, Amasya, Aydın, Batman, Bingöl, Çorum, Denizli, Edirne, Hatay, Karabük, Karaman, Kütahya, Mardin, Muğla, Ordu, Rize, Şanlıurfa, Tekirdağ, Tokat, Uşak, Van) yerleşim alanının gürültü haritaları hazırlanmıştır. Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü tarafından 49 adet hava limanı için hazırlatılan stratejik gürültü haritası Bakanlığımızca değerlendirilerek onay verilmiştir. Bakanlığımız koordinasyonunda yürütülen gürültü eylem planı çalışmaları ile ilgili olarak; Konya, Bursa, Mersin, Kayseri, Sivas, Manisa, İstanbul, Kocaeli, Antalya, Bolu, Balıkesir, Tekirdağ, Gaziantep, Eskişehir, Kahramanmaraş ve Trabzon illerinin çevresel gürültü eylem planı tamamlanmıştır. İzmir, Ankara ve Sakarya illerinde ise gürültü eylem planı çalışmaları halen devam etmektedir. Denizli ili gürültü eylem planı çalışmaları ise yeni başlatılmıştır.

Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalara Dair Yönetmelik gereği toprak kirliliğinin önlenmesi, kirilenmiş veya kirilenme ihtimali olan sahalar tespit edilerek temizleme ihtiyacı olan sahaların temizlenmesi ve izlenmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Ayrıca kalıcı organik kirleticilerle kirilenmiş toprakların yönetimine ilişkin Kalıcı Organik Kirleticilerle Kirilenmiş Sahaların Tespiti ve İyileştirilmesi Projesi'nin çalışmaları da devam etmektedir.

